

A makrogazdasági és költségvetési mutatók aktuális alakulása

2015. október

© Századvég Gazdaságkutató Zrt.

A tanulmány az Országgyűlés Hivatala Költségvetési Tanács szervezete megbízásából, kizárólag a Költségvetési Tanács és a Költségvetési Bizottság részére és felhasználására készült.

Főbb megállapítások

Az ipar teljesítménye az előző hónaphoz képest csökkent az egyre jellemzőbb nyári leállások következtében, de az éves teljesítmény erősödött. Az építőiparban folytatódott a lejtmenet, de az idei év még így is pozitívan zárulhat. A kiskereskedelmi forgalom növekedési üteme augusztusban lassult, amiben az online pénztárgépek okozta magas bázis játszhat főszerepet. A munkanélküliségi ráta már 6,8 százalékra csökkent a bővülő foglalkoztatás miatt. Az államháztartási egyenleg idei alakulását nem veszélyezteti az uniós források megcsúszott beérkezése. Az infláció szeptemberben újra negatívba fordult, összhangban az olajárak esésével, de összességében nincs deflációs veszély. A jegybank ezért a korábban vártnál hosszabb ideig is fenntarthatja a laza monetáris politikát.

Reálgazdaság

Az **ipari** növekedés augusztusban ismét gyorsulni tudott, mivel éves bázison 6,2 százalékkal nőtt a teljesítmény. Az előző hónaphoz viszonyítva a kiigazított adatok 2 százalékos lassulást mutatnak, ami jelzi, hogy az éves növekedésben meghatározó szerepe volt a bázishatásnak. Emellett utal a nyári gyárleállások jelenségére, ami egyre jellemzőbb a magyar iparra, de ezt a statisztikai módszertan még egyelőre nem tudja kellően kiszűrni. A bázishatás esetében a Suzuki-gyár tavalyi modellváltása okozta leállás miatt a következő hónapokban továbbra is erősödő év/év teljesítményre számítunk, így az év egészében elérhető a tavalyi évhez hasonló 8 százalékos növekedés. Az augusztusi értékesítési adatok az export 9, a belföldi eladások 2,5 százalékos növekedését mutatták. A feldolgozóipar teljesítményét továbbra is a járműgyártás vezérelte a maga szűk 18 százalékos éves növekedésével. Az új rendelések volumene a 27 százalékkal emelkedő belföldi megrendelések következtében bővült, ami a belső kereslet élénkülésének irányába mutat.

Az **építőipar** termelése augusztusban éves bázison 6,1 százalékkal esett. Ilyen mértékű visszaesésre legutóbb 2013 elején volt példa. Havi összevetésben (a kiigazított adatok szerint) 3,6 százalékkal csökkent a teljesítmény, így április óta tart a negatív tendencia. Az év vége felé némileg mérséklődhet a kedvezőtlen trend: a jelenleg futó, uniós forrásokból finanszírozott építőipari termelés még kaphat egy utolsó lendületet. Erre utalhat az építőipari bizalmi index szeptemberi alakulása is, amely az idei évi csúcspontjára emelkedett. Az építőipar két építményfőcsoportja közül az épületeknél 5,2, míg az egyéb építményeknél 6,8 százalékos volt a visszaesés. Utóbbi az uniós forrásból finanszírozott infrastrukturális beruházások lanyhulását, a felgyorsított lehívás okozta magas tavalyi évi bázist jelzi. A teljes szerződésállomány augusztus végén 48 százalékkal maradt el az egy évvel korábbtól, így a jövő évi kilátások kedvezőtlenek, de idén még pozitív maradhat az ágazat növekedési hozzájárulása.

A **kiskereskedelmi forgalom** volumene júliusban 6,8 százalékkal emelkedett éves összevetésben. A KSH augusztusi első becslése jelentősebb lassulást mutat: 4,7 százalékra mérséklődött a növekedési ütem. Ebben két tényező játszhat szerepet: a fogyasztási kedv esetleges lanyhulása és az online kasszák bevezetése miatti magas bázis. Meglátásunk szerint utóbbinak van nagyobb realitása, ugyanakkor ez a bázishatás szeptember után megszűnik. Ekkor látunk majd tisztán a kiskereskedelem alakulását illetően. A kiigazított adatok alapján mindhárom nagy területet érintette a lassulás. Ez az üzemanyag-kiskereskedelmet érintette legkevésbé, ami a VIII. hónapban 7,4 százalékkal bővült. A nem élelmiszer-kiskereskedelem teljesítménye 2,2, az élelmiszeré 2,6 százalékponttal lassult, így rendre 4,6 és 3,7 százalékot tett ki a forgalom bővülése.

A **munkaerő-piaci** helyzetkép augusztusban is javulást mutat, tekintve, hogy a szezonálisan kiigazított adatok alapján a foglalkoztatottak száma 16, míg az aktívaké 15 ezer fővel emelkedett. Ennek eredményeképp a munkanélküliségi ráta csökkent, és értéke augusztusban 6,8 százalékon állt. A júliusi intézményi statisztikák alapján a javuló munkaerő-piaci helyzet kialakulásában jelentős szerep jutott az önfoglalkoztatásnak és a mikrovállalkozásoknak is. A munkavállalók száma a 4 főnél több alkalmazottal rendelkező gazdasági szervezetek körében 5 ezer fővel nőtt, a közfoglalkoztatásban dolgozók, a versenyszférában tapasztalt visszaesést ellensúlyozó létszámnövekedés következtében. A bérek éves szinten átlagosan 3,1 százalékkal nőttek, elsősorban a versenyszféra szerepvállalásának köszönhetően. A lassuló, ugyanakkor továbbra is magas növekedési ütemet a magas munkakereslet és a közfoglalkoztatás összetételhatásának ellentétes erői alakították ki.

Költségvetési helyzet

Az államháztartás központi alrendszerének szeptember végi halmozott hiánya idén 954,6 milliárd forintot tett ki. A központi költségvetés 1006,6 milliárd forintos deficittel, a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai 29,9 milliárd, az elkülönített állami pénzalapok 22,1 milliárd forintos szufficittel zártak. Szeptemberig a hiánymutató az idei év egészére előirányzott érték 108,8 százalékát érte el. A központi alrendszer szeptemberben 39,7 milliárd forint hiánnyal zárt, szemben a 2014-ben regisztrált 14,2 milliárd forintos többlettel. Az unió által folytatott vizsgálatok miatt a korábban megítélt támogatásokat még nem folyósították, ami a hiányokat magyarázza, azonban ez az ideiglenesen fennálló állapot nem érinti az államháztartás uniós módszertan szerinti egyenlegét. A következő hónapokban ezek a tételek megérkeznek, ugyanis a kifizetések felfüggesztését feloldották.

A költségvetést érintő folyó ügyek közül a migránshelyzetet és a Közgép pályázatok ügyét emeljük ki. Jelenlegi állás szerint az Európai Unió forrásai nem fordíthatók határzár építésre. Azonban a felmerült többletkiadások veszélyeztethetik a költségvetési hiány alakulását, ami miatt a Kormány indítványozta, hogy ezeket a tételeket ne kelljen a hivatalos hiánymutató számításakor figyelembe venni. Az EU még nem reagált a kérésre. A Közgép által bonyolított, összesen 162 milliárd forint nagyságú pályázati támogatás ügyében kezdett vizsgálatot az unió, amennyiben szabálytalanságra derül fény, az összeget vissza kell fizetni. Ez megakadályozhatja az uniós források 100 százalékos lehívását, és a döntés évében kedvezőtlenül befolyásolhatja a hiánymutatót.

Monetáris folyamatok

A **fogyasztói árak** április után szeptemberben újra árcsökkenésről számoltak be éves összevetésben, melynek mértéke 0,4 százalék volt. A negatív infláció legfőbb oka az olaj világpiaci árának esése, amivel összhangban az üzemanyagok ára éves bázison 17 százalékkal csökkent. A rezsicsökkentés utolsó hulláma is még érezteti az inflációt leszorító hatását: a háztartási energia ára 2,7 százalékkal alacsonyabb éves viszonylatban. Mindezeket leszámítva a termékkörök döntő többségében árnövekedés volt jellemző, így deflációs veszély nincs. Erre utal a maginfláció minimális emelkedése is. A jövedéki adó változása miatt drágultak a szeszes italok. Az idényáras élelmiszerek drágulása az élelmiszerek áremelkedését hozta. A tartós fogyasztási cikkek jelentős inflációja az új és használt járművek magasabb árát tükrözi. A szolgáltatások 2 százalékos áremelkedése az egészségügyi, üdülési, közlekedési és lakásszolgáltatás drágulását mutatja. A jegybank szeptemberben változatlanul hagyta az 1,35 százalékos **alapkamatot**. Az ismét nyomottabb inflációs környezet miatt a laza monetáris politika a korábban vártnál hosszabb ideig, akár 2017-ig is fennmaradhat.